

tidspunkt, at man rent fysisk så Sønderjylland og Danmark genforenet. Her i dag står også mange, der kan huske d. 10. juli 1920, og jeg er sikker på, at mange af dem stadig betragter denne dag som én af de vigtigste dage, om ikke den vigtigste dag i deres liv. P.J. Refshauge fortæller også, at intetsteds i Europa, hvor der foregik grænseomlægninger, var der en sådan fest, som det var tilfældet her.

Vi kunne i dag godt ønske, at man også i vore dage, ved afstemninger kunne finde frem til fredelige grænsedragninger, men desværre ser vi i f.eks. ex-Jugoslavien, at borgerkrigen stikker sit grimme ansigt frem, og der forsøges nu ved krig at få foretaget nogle grænsedragninger. Kunne blot eksemplet fra afstemningen i 1920 danne skole andre steder, ville meget været nået, og mange ulykkelige menneskeskæbner sparet. Perioden fra 1864-1920 er et sort kapitel i Danmarks og Sønderjyllands historie, men perioden endte heldigvis lykkeligt.

Mange synes, at det er vigtigt at oplyse om og bevare minderne om den periode af Sønderjyllands historie. Derfor indvier vi også i dag et Grænse- og Genforeningsmuseum. Et museum hvor mange personer har lagt et utroligt stort stykke frivilligt arbejde. Der er kommet et meget flot resultat ud af arbejdet, og i museet finder man mange effekter og historier fra tiden mellem 1864 og 1920, og fra Grænsen som gik her. Museet bør bruges af de mange, der ønsker at bevare mindet om de ulykkelige 56 år, men også bevare mindet om den 10. juli 1920, en af de største festdage i den sønderjyske historie. Vi er derfor glade for at have dette museum i Christiansfeld Kommune, og jeg vil gerne udtrykke en tak til de mange frivillige for det store stykke arbejde der er udført. Endnu engang hjertelig velkommen!

Hovedtalen ved Frederikshøj holdtes af undervisningsminister

Ole Vig Jensen:

Når man siger »kongen på den hvide hest«, så tror jeg, at mange ældre straks tænker på Kong Christian den Tiende. Kongens ridt for 75 år siden på dette sted – og kongen til hest gennem København under krigen – står stærkt i mange ældre danskeres erindring.

Stærkest hos dem, der har oplevet det ved selvsyn. Men også stærkt for mig og min generation, som kun kender disse begivenheder med »kongen på den hvide hest« fra fotografier, malerier og gennem de gode fortælleres beretninger.

Men fælles for os er den symbol-kraft, der ligger i disse opsamlede erindringer. De er med til at holde sammen på os som et folk med fælles historie. Alle

Dronning Margrethe blev fulgt til det nye genforenings- og grænsemuseum af museets bestyrelsesformand Kaj G. Nielsen. Foto: Olav B. Hansen.

folk og nationer har behov for samlingspunkter, som kan skabe et folkeligt sammenhold og fællesskab.

Men erfaringen viser os, at der er grænser for, hvilke symboler vi vil og bør hylde. Jeg tror, at alle, der er til stede her, sagtens kan finde et eller flere symboler, som vi kan blive enige om, at vi under *ingen* omstændigheder kan se op til.

Men derimod: En grænseoverskridende ubevæbnet konge på en hvid hest, der modtager blomster fra en lille sønderjysk pige ved at tage hende op til sig, det *passer* til os. Og derfor fik den begivenhed så stor symbol-værdi for os.

Valdemarsdagen den 15. juni 1920 var officielt bestemt som den egentlige genforeningsdag. Det var den dag, da den nye grænse blev godkendt i Paris. Men ét er, hvad der bestemmes officielt. Et andet er, hvordan de fleste danskere oplevede det.

Det var den 10. juli 1920, at Genforeningen blev følt og oplevet. Ikke alene fik Danmark 4.000 kvadratkilometer tilbage og 160.000 flere indbyggere. 56 års folkelig kamp var endt med en løsning, som kunne tilgodese de fleste – men ikke alle. Selv i dag er vi nødt til at minde hinanden om, at et tysk og et dansk mindretal ikke fik deres nationale ønske opfyldt. Vi må fortsat sørge

for, at disse mindretal får vilkår, som tager et berettiget hensyn til deres interesser. Det er på vor evne til at tage vare om mindretallene, vi skal vurderes. Det er min opfattelse, at vi indtil nu har løst opgaven på en sådan måde, at vi godt kan være et forbillede for Europa og resten af verden.

For 75 år siden blev grænsen flyttet mod syd. Siden er mange grænser i Europa blevet etableret og fjernet. Meget had er opstået mellem naboer, fordi grænsedragninger ikke er sket med et skyldigt hensyn til mindretallene. Lad os i dag være taknemmelige over, at det lykkedes at få flyttet grænsen mod syd og glæde os over de mange, som fra 1864 til 1920 holdt fast ved at være danske. De var den egentlige grund til, at »kongen på den hvide hest« for 75 år siden kunne markere grænseflytningen.

Der er sikkert dem, der vil spørge, om vi fortsat skal fejre nationale festdage som genforeningsdagen, 9. april og Danmarks befrielse. Efter min mening skal disse dage fejres, så længe de er:

- en realitet i menneskers erindring,
- kan medvirke til at udvide de unges historiske bevidsthed og
- har som mål at sikre os mod krig og overgreb.

Jeg ser ikke noget formål med at festliggøre denne dag, hvis det medfører, at vi – som tilhører den ældre generation – blot bruger anledningen til at se tilbage på en »svunden tid«. Det vil kun medføre, at de unge generationer ikke gider beskæftige sig med vore erfaringer, fordi de ikke har del i dem. Det får de kun, hvis vi indtænker dem i vor fælles fremtid.

I de kommende år vil der opstå nye politiske og statslige grænser. Måske ikke i denne begrænsede del af Europa, men så i andre områder, som ikke behøver at være så fjernt herfra. Vi må være parate til at medvirke for, at grænsespørgsmål overalt bliver løst, så der tages hensyn til ønskerne hos de flest mulige. »Kongen på den hvide hest« er symbolet på, at folk gennem afstemning selv afgør deres nationalitet. Det har med ægte folkestyre at gøre. Og det er det budskab, som vi i dag fejrer og giver videre til nye generationer. Dette princip er ikke en selvfølge. Det skal der kæmpes for til enhver tid. Tålmodigt og sejt, for »det har slet ingen hast for den som tror«.